

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 18 лютого 2026 р. № 226

ПОРЯДОК
реагування на випадки дискримінації за ознакою статі

Загальна частина

1. Цей Порядок визначає механізм реагування на випадки дискримінації за ознакою статі, насильства за ознакою статі та сексуальних домагань в органах державної влади, Збройних Силах, інших утворених відповідно до законів військових формуваннях, правоохоронних органах спеціального призначення, силах цивільного захисту, в оборонно-промисловому комплексі, діяльність яких спрямована на захист національних інтересів, органах місцевого самоврядування, підприємствах, установах та організаціях, що належать до сфери їх управління.

2. У цьому Порядку терміни вживаються у значенні, наведеному в Кодексі законів про працю України, Законах України “Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні”, “Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків”.

3. Суб’єктами реагування на випадки дискримінації за ознакою статі, насильства за ознакою статі та сексуальних домагань є Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, Мінсоцполітики, Нацсоцслужба, інші органи державної влади, Збройні Сили, інші утворені відповідно до законів військові формування, правоохоронні органи спеціального призначення, сили цивільного захисту, оборонно-промисловому комплексу, діяльність яких спрямована на захист національних інтересів, органи місцевого самоврядування.

**Комісія з питань розгляду звернень щодо випадків дискримінації за
ознакою статі, насильства за ознакою статі та сексуальних
домагань**

4. Для розгляду звернень щодо випадків дискримінації за ознакою статі, насильства за ознакою статі та сексуальних домагань в органах державної влади, Збройних Силах, інших утворених відповідно до законів військових формуваннях, правоохоронних органах спеціального призначення, силах цивільного захисту, в оборонно-промисловому комплексі, діяльність яких спрямована на захист національних інтересів, органах місцевого самоврядування, підприємствах, установах та організаціях, що належать до сфери їх управління (далі - органи) і реагування на них за рішенням керівників органів утворюються постійні комісії з питань розгляду звернень щодо випадків дискримінації за ознакою статі, насильства за ознакою статі та сексуальних домагань (далі - комісії).

Діяльність комісії провадиться на засадах верховенства права, законності, незалежності, колегіальності, професіоналізму, об’єктивності та неупередженості, відповідальності, забезпечення прав людини та гендерної рівності, обґрунтованості прийнятих висновків.

Комісією під час розгляду звернень щодо випадків дискримінації за ознакою статі, насильства за ознакою статі та сексуальних домагань (далі - звернення) застосовується концепція перенесення тягаря доказування із заявників на осіб, стосовно яких подано звернення.

5. Основними завданнями комісії є:

розгляд звернень;

підтвердження або спростування фактів дискримінації за ознакою статі, насильства за ознакою статі та сексуальних домагань;

облік та узагальнення інформації щодо випадків дискримінації за ознакою статі, насильства за ознакою статі та сексуальних домагань;

подання пропозицій керівникові органу щодо вжиття заходів для запобігання випадкам дискримінації за ознакою статі, насильства за ознакою статі та сексуальних домагань.

6. До складу комісії входять голова, заступник голови та члени комісії.

Комісію очолює уповноважена особа (координатор) з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, запобігання та протидії насильству за ознакою статі, що визначена у складі органу або визначена керівником підприємства, установи, організації особа (далі - уповноважена особа).

До складу комісії можуть входити представники служби управління персоналом, профспілкової організації, особи, відповідальні за забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, радник з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, запобігання та протидії насильству за ознакою статі, особи, які мають відповідну фахову освіту за спеціальністю “Психологія”, підтверджену документами про освіту/сертифікатами, досвід роботи у сфері забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, захисту прав та інтересів громадян, психологи загальних або спеціалізованих служб підтримки постраждалих осіб, визначених статтею 7¹ Закону України “Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків”.

Заступник голови комісії обирається з числа її членів на першому засіданні комісії.

Персональний склад комісії затверджує голова комісії.

Члени комісії протягом місяця після включення до складу комісії проходять професійне навчання з питань протидії дискримінації за ознакою статі, насильства за ознакою статі та сексуальним домаганням, проведення якого забезпечується органом, в якому утворена комісія та яке організовується Нацсоцслужбою. Проходження такого навчання підтверджується відповідними сертифікатами.

У разі виявлення конфлікту інтересів член комісії не має права брати участь у засіданнях комісії з питань, з яких існує такий конфлікт інтересів. Про наявність конфлікту інтересів член комісії або інша особа, яка має відповідні відомості, повинні повідомити голові комісії до початку засідання для прийняття рішення про можливість участі такого члена комісії у засіданні з відповідних питань.

Кількісний та персональний склад комісій та положення про них визначається органами.

7. Для попереднього розгляду звернень та забезпечення роботи комісії голова комісії визначає з числа її членів відповідальну особу та секретаря комісії.

Відповідальна особа забезпечує:

очно або дистанційно з використанням послуг міжособистісних електронних засобів комунікацію з особами, які вважають себе постраждалими від дискримінації за ознакою статі, насильства за ознакою статі та сексуальних домагань, або особами, яким стали відомі будь-які обставини випадку (далі - заявники);

збір та узагальнення інформації про обставини, які стали підставою для подання звернення;

підготовку необхідних матеріалів для розгляду комісією та протоколів засідань;

інформування заявників про можливість отримання соціальних послуг, медичної, соціальної, психологічної допомоги на безоплатній основі у загальних та спеціалізованих службах підтримки постраждалих осіб, а також правничої допомоги в порядку,

встановленому Законом України “Про безоплатну правничу допомогу”, психосоціальної підтримки, консультацій у центрах життєстійкості та направлення таких осіб за їх бажанням до загальних та спеціалізованих служб підтримки постраждалих осіб та/або центрів життєстійкості.

Секретар комісії забезпечує:

попередній розгляд звернення щодо повноти викладеної в ньому інформації та його реєстрацію;

повідомлення осіб, стосовно яких подано звернення, про надходження звернення;

у разі надходження звернення, в якому під час розгляду виявлено ознаки адміністративного або кримінального правопорушення, - надсилання його до Національної поліції або іншого органу досудового розслідування, до підслідності якого належить відповідне кримінальне правопорушення згідно з Кримінальним процесуальним кодексом України;

підготовку та подання голові комісії річного звіту комісії про результати опрацювання звернень;

щороку до 10 січня підготовку та подання Нацсоцслужбі інформації про звернення за формою згідно з додатком до цього Порядку.

8. Основною формою роботи комісії є засідання, які проводяться в разі надходження звернення. За результатами засідання готується висновок.

Головує на засіданні комісії її голова, а в разі його відсутності - заступник голови.

Засідання комісії є правомочним, якщо в ньому бере участь не менше ніж половина її членів.

Засідання комісії може проводитися дистанційно в режимі реального часу з використанням технічних засобів електронних комунікацій.

За наявності у комісії інформації про випадки дискримінації за ознакою статі, насильства за ознакою статі та сексуальних домагань комісія може ініціювати проведення перевірки таких випадків.

Висновок комісії ухвалюється більшістю голосів присутніх на засіданні її членів.

У разі рівного розподілу голосів вирішальним є голос головуючого на засіданні комісії.

Висновок комісії оформляється протоколом. Примірник протоколу зберігається у секретаря комісії протягом п'яти років.

9. Право на подання звернення має будь-яка особа, яка вважає себе постраждалою від дискримінації за ознакою статі, насильства за ознакою статі та сексуальних домагань (зайняті особи незалежно від форми їх зайнятості та посад, включаючи осіб, які навчаються, приймаються на роботу, проходять стажування, звільнені працівники), особи, яким стали відомі будь-які обставини випадку.

Звернення можуть подаватися в усній формі (з використанням послуг міжособистісних електронних комунікацій за допомогою визначених номерів телефонів гарячої лінії, під час комунікації з відповідальною особою, визначеною в складі комісії), у паперовій або електронній формі на поштову адресу та/або адресу електронної скриньки довіри, створеної в органі. Кореспонденція з електронної скриньки довіри вилучається щодня секретарем комісії. Доступ до електронної скриньки довіри надається секретарю комісії та відповідальній особі.

Реєстрація звернень здійснюється в загальному порядку за допомогою системи електронного документообігу без візуалізації електронного образу звернення, а в разі

відсутності системи електронного документообігу - з використанням журналів в електронній формі. Звернення візуалізується (роздруковується) та передається членам комісії.

10. Звернення, складене у паперовій або електронній формі, повинне містити:

опис випадку/випадків, що, на думку заявника/заявників, можуть вважатися дискримінацією за ознакою статі, насильством за ознакою статі та сексуальними домаганнями;

відомості про дату, час та місце, де стався випадок;

відомості про особу, яка подала звернення (прізвище, власне ім'я, посада, адреса задекларованого / зареєстрованого місця проживання (перебування), контактні дані;

відомості про особу, щодо дій якої подано звернення (прізвище, власне ім'я, посада, контактні дані (за наявності);

інформацію про наявність осіб, яким стали відомі будь-які обставини випадку, та відомості про них (прізвище, власне ім'я, посада, контактні дані (за наявності);

інформацію про те, чи вживалися заходи з відновлення порушених внаслідок дискримінації за ознакою статі, насильства за ознакою статі та сексуальних домагань прав до надходження звернення;

інформацію, з якої можна припустити наявність дискримінації за ознакою статі, насильства за ознакою статі, сексуальних домагань (повідомлення, електронні листи, фотографії, відео-, аудіоматеріали тощо (за наявності);

спосіб інформування про результати розгляду звернення (паперова або електронна форма, вручення інформації або надсилання їх на поштову адресу задекларованого/зареєстрованого місця проживання (перебування) заявника або на адресу його електронної пошти);

підпис із зазначенням дати підписання.

Звернення в паперовій формі підписуються заявниками і можуть бути відскановані/сфотографовані та надіслані на адресу електронної скриньки довіри.

У разі неможливості підписання звернення в паперовій формі заявником у зв'язку з інвалідністю звернення може бути підписано його законним представником або іншою особою із зазначенням про це у зверненні.

У зверненні в електронній формі зазначається адреса електронної пошти, на яку заявникам може бути надіслано відповідь, або відомості про контактні дані заявників (номер телефону, поштова адреса).

У разі подання звернення в усній формі для його документування фіксуються відомості, зазначені в абзацах першому - дев'ятому цього пункту.

Звернення разом з додатками (у разі наявності) обробляється конфіденційно та зберігається окремо від особових справ працівників відповідно до Закону України "Про захист персональних даних".

11. Не підлягають розгляду:

анонімні звернення (письмове звернення без зазначення місця проживання (перебування), не підписане заявниками, а також такі, з яких неможливо встановити авторство);

звернення, що не містять інформацію, зазначену в абзацах першому - десятому пункту 10 цього Порядку.

12. Розгляд звернення включає:

1) збирання інформації про обставини, які стали підставою для звернення, у зручній для заявників спосіб (очно/дистанційно за допомогою електронних комунікаційних послуг,

зокрема фіксованого телефонного зв'язку або мобільного зв'язку, або передання повідомлень з використанням Інтернету / письмового викладення обставин заявниками (за необхідності), збирання фактичних даних).

Спілкування із заявниками здійснюється відповідальною особою очно або дистанційно (з використанням відповідних технічних засобів, зокрема Інтернету) не пізніше ніж протягом трьох робочих днів з дня надходження звернення для додаткового вивчення випадку.

У разі потреби до надання психологічної допомоги постраждалим від насильства за ознакою статі та сексуальних домагань можуть залучатися психологи загальних або спеціалізованих служб підтримки постраждалих осіб.

Секретар комісії протягом трьох робочих днів з дня отримання звернення повідомляє особу, стосовно якої подано звернення, у паперовій або електронній формі шляхом надсилання відповідного повідомлення на її поштову адресу, адресу електронної пошти.

Комісія має право отримувати для розгляду від особи, щодо дій якої подано звернення, та/або її безпосереднього керівника (у разі наявності) пояснення, клопотання, а також відповідні документи та матеріали щодо обставин, які досліджуються. Комісія також має право отримувати інформацію від інших осіб, яким можуть бути відомі обставини випадку.

Особам, стосовно яких подано звернення, надається можливість подати у паперовій або електронній формі шляхом надсилання на адресу електронної пошти заперечення, пояснення щодо обставин, викладених у зверненні, протягом п'яти робочих днів з дня отримання повідомлення про надходження звернення.

Особи, стосовно яких подано звернення, мають право:

бути присутніми на засіданні комісії;

ознайомлюватися з матеріалами, запитувати та отримувати відповідні документи, їх копії; надавати заперечення, пояснення, а також відповідні документи та матеріали щодо обставин, які досліджуються;

заявляти клопотання про необхідність одержання та долучення до матеріалів нових документів, одержання додаткових пояснень осіб, яким можуть бути відомі обставини;

користуватися іншими правами, передбаченими Конституцією та законами України.

Збирання інформації повинне проводитися неупереджено із забезпеченням захисту персональних даних протягом десяти робочих днів з дня отримання звернення.

Заявники надають інформацію, з якої можна вважати, що мала місце пряма або непряма дискримінація за ознакою статі, насильство за ознакою статі, сексуальні домагання, після чого особа, стосовно якої подано звернення, повинна довести, що інформація, викладена в заяві, є недостовірною.

Заявники мають право на:

звернення до керівника органу щодо тимчасового, строком до двох місяців, переведення на дистанційну роботу, якщо це можливо з урахуванням виконуваної роботи та в разі наведення інформації, з якої можна вважати, що дискримінація, насильство за ознакою статі, сексуальне домагання мали місце;

інформування про права та послуги, які їм може бути надано, та про хід та результати розгляду їх заяви;

клопотання про необхідність одержання і долучення до матеріалів нових документів, одержання додаткових пояснень осіб, яким можуть бути відомі обставини випадку;

участь у засіданнях комісії;

ознайомлення з матеріалами, запити та отримання відповідних документів, їх копій;

2) проведення аналізу зібраної інформації відповідальною особою та проведення комісією оцінювання випадку.

Після завершення збирання інформації та проведення її аналізу відповідальною особою готується письмовий звіт, який повинен містити інформацію про обставини, які стали підставою для звернення, наявність / відсутність поєднання дискримінації за ознакою статі, насильства за ознакою статі та сексуальних домагань з дискримінацією за іншими ознаками, визначеними законодавством, позиції осіб, стосовно яких подано звернення, осіб, яким стали відомі будь-які обставини, викладені у зверненні, інші фактичні дані, висновки, в яких зазначається, чи було звернення обґрунтованим, частково обґрунтованим або необґрунтованим. До звіту також додаються рекомендації щодо конкретних системних заходів із запобігання дискримінації за ознакою статі, насильства за ознакою статі та сексуальним домаганням.

За результатами спілкування із заявниками, особами, яким стали відомі будь-які обставини звернення, іншими особами та вивчення зібраних матеріалів відповідальна особа готує проект висновку та подає матеріали на розгляд комісії;

3) проведення засідання комісії.

Комісія може ухвалити висновок щодо:

продовження збирання інформації про обставини, які стали підставою для звернення;

у разі надходження звернення, в якому під час розгляду виявлено ознаки адміністративного або кримінального правопорушення, надсилання його до Національної поліції або іншого органу досудового розслідування, до підслідності якого належить відповідне кримінальне правопорушення згідно з Кримінальним процесуальним кодексом України;

подання пропозицій керівнику органу щодо вжиття заходів стосовно запобігання випадкам дискримінації за ознакою статі, насильства за ознакою статі та сексуальним домаганням, заходів впливу на особу, яка вчинила дискримінаційні дії, і захисту постраждалої особи;

відсутності у зверненні ознак дискримінації за ознакою статі.

13. Про результати розгляду звернення відповідальна особа протягом трьох робочих днів з дати ухвалення комісією висновку за результатами розгляду звернення інформує заявників (в обраний ними спосіб, що був зазначений у зверненні) та осіб, стосовно яких подано звернення, про обґрунтованість/необґрунтованість звернення та заходи, які вживатимуться. Таке інформування здійснюється шляхом вручення або надсилання на поштову адресу або на адресу електронної пошти заявника висновку комісії, про що зазначається у протоколі засідання комісії.

Якщо під час розгляду звернення виявлено ознаки адміністративного або кримінального правопорушення, таке звернення надсилається до Національної поліції або іншого органу досудового розслідування, до підслідності якого належить відповідне кримінальне правопорушення згідно з Кримінальним процесуальним кодексом України, не пізніше ніж протягом одного робочого дня з дати ухвалення комісією висновку.

14. Звернення розглядається комісією, яка ухвалює висновок, протягом не більш як одного місяця з дати надходження звернення. У разі коли комісією ухвалено висновок про необхідність подальшого збирання інформації та проведення додаткових консультацій, розгляд звернення може бути продовжено до 45 календарних днів.

Загальні підходи до розгляду звернень

15. Звернення розглядаються з урахуванням вимог Законів України “Про захист персональних даних” та “Про доступ до публічної інформації” на всіх етапах їх розгляду до моменту ухвалення висновку.

16. Не допускається:

розголошення особами, які беруть участь у розгляді звернення, відомостей про особисте життя осіб та іншої інформації, одержаної із звернення;

з’ясування даних про особу, які не стосуються суті звернення;

дискримінація у будь-якій формі, визначеній Законом України “Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні”, у зв’язку з поданням звернення, участю в його розгляді або поданням інформації, необхідної для його розгляду.

Особи, залучені до розгляду звернень, забезпечують нерозголошення конфіденційної інформації відповідно до норм Закону України “Про захист персональних даних”. Зазначена заборона не поширюється на інформування відповідних органів, уповноважених здійснювати досудове розслідування або розгляд відповідно до законодавства, а також повідомлення інформації, що міститься у зверненні, особам:

які розглядають випадок дискримінації за ознакою статі, насильства за ознакою статі, сексуальних домагань;

стосовно яких подано звернення;

безпосереднім керівникам осіб, стосовно яких подано звернення;

керівнику органу, в якому стався випадок дискримінації за ознакою статі, насильства за ознакою статі, сексуальних домагань.

Запобігання дискримінації за ознакою статі

17. Керівники органів державної влади, Збройних Сил, інших утворених відповідно до законів військових формувань, правоохоронних органів спеціального призначення, сил цивільного захисту, оборонно-промислового комплексу, діяльність яких спрямована на захист національних інтересів, виконавчих органів рад, підприємств, установ та організацій, що належать до сфери їх управління, з метою запобігання ризикам виникнення дискримінації за ознакою статі, насильства за ознакою статі та сексуальних домагань у своїй діяльності впроваджують політику рівності та недискримінації шляхом забезпечення:

культури праці, заснованої на повазі до гідності людини;

включення положень про запобігання та протидію дискримінації за ознакою статі, насильству за ознакою статі та сексуальним домаганням до документів, які визначають принципи та норми індивідуальної поведінки працівників та корпоративної етики;

захисту працівників від проявів насильства за ознакою статі та сексуальних домагань, що виникають під час та у зв’язку із провадженням трудової діяльності (на робочому місці, в інших приміщеннях за місцем роботи, під час службових відряджень, соціально-культурних та інших заходів, під час комунікацій, пов’язаних із трудовою діяльністю, у тому числі таких, що забезпечуються за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій);

конфіденційності щодо осіб, які повідомляють про випадки дискримінації за ознакою статі, насильства за ознакою статі та сексуальні домагання, або осіб, стосовно яких подано звернення (за винятком випадків, коли законодавством передбачено розголошення інформації та/або коли розкриття обставин необхідне для захисту безпеки інших), та негайного реагування на такі випадки;

проведення навчальних, інформаційних та організаційних заходів, спрямованих на підвищення рівня обізнаності працівників щодо способів запобігання дискримінації за

ознакою статі, насильству за ознакою статі, сексуальним домаганням, надання інформації щодо протидії домашньому насильству, роз'яснення форм, проявів і наслідків дискримінації за ознакою статі та насильства за ознакою статі, порядку подання звернень щодо таких випадків відповідно до Законів України “Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків”, “Про запобігання та протидію домашньому насильству”, надання консультацій (консультативна допомога може надаватися шляхом створення спеціалізованих платформ на офіційних веб-сайтах органів державної влади, організації телефонної “гарячої лінії” тощо), надання контактних даних служб підтримки постраждалих осіб;

створення та функціонування електронної скриньки довіри;

надання консультативної допомоги особам, які вважають себе постраждалими від дискримінації за ознакою статі, насильства за ознакою статі та сексуальних домагань, або особам, яким стали відомі будь-які обставини, викладені у зверненні, без подання звернення на розгляд комісії;

оцінювання стану забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, виявлення існуючих проблем, визначення способів скорочення гендерної нерівності, запобігання дискримінації за ознакою статі, насильству за ознакою статі та сексуальним домаганням під час провадження трудової діяльності шляхом проведення гендерних аудитів.

18. У разі договірному регулювання трудових відносин у колективному договорі встановлюються взаємні зобов'язання сторін, зокрема, щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, вжиття заходів, спрямованих на запобігання, протидію та припинення дискримінації за ознакою статі, насильства за ознакою статі та сексуальних домагань, а також заходів із відновлення прав, порушених внаслідок дискримінації за ознакою статі, насильства за ознакою статі та сексуальних домагань.

19. Працівники мають право на:

рівний доступ до професійного навчання, підвищення кваліфікації та перепідготовку, в тому числі отримання досвіду практичної роботи;

рівну оплату праці за роботу рівної цінності (отримання однакової плати жінками і чоловіками однакової кваліфікації, які виконують таку саму або схожу роботу в рівнозначних умовах, а також якщо ними виконується різна за змістом робота, але за об'єктивними критеріями (кваліфікацією, обсягом зусиль, відповідальністю, умовами праці) робота є рівноцінною);

рівні умови праці та організації робочого часу.

20. Працівники зобов'язані:

у стосунках між собою дотримуватися норм взаємоповаги і рівноправної співпраці, тактовності та коректності, ввічливості і толерантності;

не допускати проявів дискримінації за ознакою статі, насильства за ознакою статі, сексуальних домагань на робочому місці;

невідкладно повідомляти відповідальну особу або безпосереднього керівника, або у відповідних випадках - керівника вищого рівня про випадки дискримінації за ознакою статі, насильства за ознакою статі та сексуальних домагань, свідками яких вони були особисто або інформацію про які отримали від інших осіб.